

CZU: 159.9.072:613.88:159.937

[https://doi.org/10.59295/sum5\(165\)2023_41](https://doi.org/10.59295/sum5(165)2023_41)

ARMONIZAREA RELAȚIILOR DE CUPLU PRIN POZITIVAREA PERCEPȚIILOR PARTENERILOR CONJUGALI ȘI A RELAȚIEI

Cristina DOLINSCHI, Carolina PLATON

Universitatea de Stat din Moldova

În condițiile sociale actuale cuplul conjugal devine extrem de vulnerabil și deseori evoluția acestuia este perturbată. În vederea asigurării unei funcționalități optime a diadei conjugale se impune necesitatea identificării unor strategii intervenționale și elaborarea programelor menite să ajute cuplurile în depășirea obstacolelor cu care se confruntă în interacțiunile cotidiene, deplasând accentul spre conștientizarea și focalizarea pe aspectele pozitive ale diadei conjugale.

În articolul de față sunt prezentate modalitățile de intervenție psihologică pentru armonizarea relațiilor de cuplu, bazate pe pozitivarea percepțiilor partenerilor conjugali și a relației. De asemenea, este prezentată și o mostră a unei ședințe din cadrul programului propus. Rezultatele demersului formativ realizat denotă impactul pozitiv al strategiilor aplicate pentru îmbunătățirea interacțiunilor diadice, confirmându-se astfel eficacitatea programului de intervenție psihologică utilizat.

Cuvinte-cheie: *intervenție psihologică, relații de cuplu, pozitivare, percepția de sine, percepția partenerului, satisfacție conjugală, iluzii pozitive.*

HARMONIZING THE COUPLE'S RELATIONSHIPS BY IMPROVING THE PERCEPTIONS OF THE PARTNERS AND THE RELATIONSHIP

In the current social conditions, the married couple becomes extremely vulnerable and its evolution is often disrupted. In order to ensure an optimal functionality of the marital dyad, the need to identify intervention strategies and develop programs designed to help couples overcome the obstacles they face in daily interactions, shifting the focus towards awareness and focusing on the positive aspects of the marital dyad, is required.

In this article, the methods of psychological intervention for harmonizing couple relationships are presented, based on the positivization of the perceptions of the spouses and the relationship. A sample of a session from the proposed program is also presented. The results of the program show the positive impact of the strategies applied to improve dyadic interactions, thus confirming the effectiveness of the psychological intervention program used.

Keywords: *psychological intervention, couple relationships, positivity, self-perception, partner's perception, marital satisfaction, positive illusions.*

Introducere

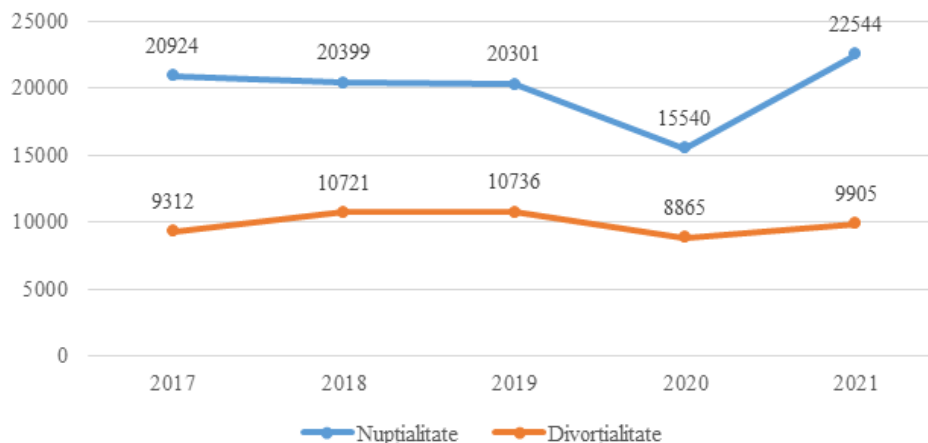
Actualmente societatea, din cauza proceselor de ordin economic, social și cultural prin care trece, produce o serie de modificări structurale și funcționale ale cuplurilor conjugale, afectând în mod considerabil homeostazia interacțională diadică, care se resimte atât în interiorul cuplului, cât și la nivel de societate. Diada conjugală se confruntă cu diverse tensiuni care au efecte directe și indirecte asupra calității relațiilor de cuplu, exprimându-se în nivel scăzut de adaptabilitate conjugală și cote înalte de insatisfacție, iar acest lucru transformă cuplul într-unul dizarmonic, care ajungând în impas se poate destrăma. La nivel de societate se observă preferința pentru diverse forme de conviețuire conjugală care diminuează valoarea căsătoriei ca o formă legală, dar periclitează și funcționarea adecvată a cuplului.

În acest context, rămâne a fi îngrijorătoare situația cu privire la numărul divorțurilor înregistrate în Republica Moldova, datele cu privire la nupțialitate și divorțialitate fiind prezentate în figura 1.

Conform datelor prezentate în figura 1 putem observa că evoluția nupțialității și a divorțialității este instabilă, dar cu valori alarmante. Cele mai recente date ale anului 2021 sugerează o creștere a căsătoriilor înregistrate, dar în același timp o rată de divorțialitate mai înaltă în comparație cu anul 2020. Dacă analizăm mai detaliat datele prezentate de către Biroul Național de Statistică, vom observa că cea mai mare pondere a divorțurilor în anul 2021 se înregistrează la căsniciile cu o durată între 5-9 ani (25,6%), urmate de căsniciile

cu o durată până la 5 ani (24,3%) și respectiv după 20 ani și peste (21,3%). Căsniile a căror longevitate a fost de 10-14 ani constituie 17,2%, iar a celor de 15-19 ani – 11,6%. Durata medie a căsătoriei finalizate prin divorț a fost de 12 ani [2].

Fig. 1. Principalii indicatori ai nupțialității și divortialității în anii 2017-2021 conform Biroului Național de Statistică.

Analiza cumulativă a datelor de mai sus indică faptul că cuplurile conjugale în Republica Moldova se confruntă cu numeroase probleme, devenind niște cupluri disfuncționale, iar acest lucru poate duce la creșterea continuă a numărului de divorțuri. Astfel, se impune necesitatea intervenției psihologice în cadrul diadei conjugale pentru a scoate din impas cuplul și a-i îmbunătăți relația.

În acest sens ne-am propus să elaborăm și să implementăm un program de intervenție psihologică pentru armonizarea relațiilor de cuplu. Specificul acestui program constă în pozitivarea percepțiilor partenerilor conjugali și a relației, reieșind din studiile care denotă importanța laturii perceptuale în cuplu pentru asigurarea calității relaționale [1, 3, 4] Or, pozitivitatea-negativitatea percepțiilor pot orienta partenerii în sensul implicării în cuplu, a planificării unor scopuri evolutive comune și a încrederii în dezvoltarea eficientă a relației. Astfel, simbioza dintre percepțiile pozitive ale partenerilor conjugali și interacțiunile bazate pe pozitivitate poate echilibra diada conjugală.

Elaborarea programului de intervenție la nivel de cuplu implică lucrul atât cu fiecare partener în parte, cât și la nivel diadic, iar complexitatea relațiilor conjugale impune necesitatea integrării diverselor modele terapeutice și tehnici pentru o eficiență mai mare a intervenției psihologice. În acest sens s-au utilizat elemente din psihoterapia cognitiv-comportamentală de cuplu, psihologia pozitivă, psihoterapia corporală, programarea neuro-lingvistică, gelototerapia și art-terapia. Totodată, metodele utilizate în ședințele programului s-au centrat pe lucrul cu trecutul, prezentul și viitorul participanților. De exemplu, metodele axate pe experiența anterioară a cuplului au readus în planul prezentului experiențele pozitive pentru a întări comportamentele dezirabile, adaptative, iar reamintirea experiențelor negative s-a produs pentru a schimba atitudinea față de acestea. De asemenea, pentru un traseu evolutiv pozitiv al cuplului, programul a cuprins și metode de lucru cu evenimente construite imaginar de către participanți menite să ajute în stabilirea scopurilor de viitor și a importanței acestora, precum și construirea imaginărilor a unor comportamente, scheme, scenarii pentru a putea fi folosite ulterior în interacțiunile cotidiene. Totodată, în timpul ședințelor partenerii conjugali s-au axat pe trăirea momentului prezent „aici și acum”, acordând atenție emoțiilor, gândurilor și experiențelor trăite, învățând modalități eficiente de interacțiune.

Metodologie

În experimentul formativ au participat 6 cupluri conjugale, durata căsniciei fiind cuprinsă între 2 și 22 ani. Selecția cuplurilor s-a realizat în baza evaluării pre-intervenție, utilizând *Testul iluziilor pozitive privind relația conjugală* (după S. Murray), *Testul satisfacției conjugale* (după Stolin V., Romanova T., Butenco G.) și *Metoda de diagnosticare a relațiilor interpersonale* (după T. Leary. G. Leforge și R. Sazek). Prin urmare, participanții care au obținut deziluzii, un nivel scăzut de satisfacție conjugală și valori crescute la scalele testului Leary cu referință la trăsăturile negative și valori scăzute la scalele trăsăturilor pozitive, au devenit eligibili pentru participarea la ședințele programului de intervenție psihologică.

Tematica programului a fost structurată în 12 ședințe a câte 3 ore, cu o periodicitate de o ședință pe săptămână. Structura fiecărei ședințe a inclus următoarele elemente esențiale: etapa preliminară (activități de energizare), prezentarea temei pentru acasă din ședința precedentă, conținutul de bază al ședinței, reflecții asupra activităților și încheierea ședinței.

Dat fiind faptul că acest articol prevede abordarea empirică a eficienței Programului de intervenție psihologică pentru armonizarea relațiilor de cuplu, în continuare vom prezenta sumar, în calitate de mostră, conținutul unei ședințe.

Ședința 6

Scopul ședinței: dezvoltarea și stimularea interacțiunilor pozitive între parteneri și a viziunii pozitive asupra lucrurilor.

1. Metafora „Spune-mi ce dai ca să-ți spun ce primești...”

Scop: conștientizarea importanței percepției pozitive despre ceilalți în relațiile interpersonale.

Metafora „Spune-mi ce dai ca să-ți spun ce primești...”

Era odată un bărbat care ședea la marginea unei oaze la intrarea unei cetăți din Orientul Mijlociu. Un tânăr se apropie într-o bună zi și îl întreabă:

– *Nu am mai fost niciodată pe aici. Cum sunt locuitorii acestei cetăți?*

Bătrânul îi răspunse printr-o întrebare:

– *Cum erau locuitorii cetății de unde vii?*

– *Egoiști și răi. De aceea mă bucur ca am putut pleca de acolo!*

– *Așa sunt și locuitorii acestei cetăți, răspunse bătrânul.*

Puțin după aceea, un alt tânăr se apropie de omul nostru și îi puse aceeași întrebare:

– *Abia am sosit în acest ținut. Cum sunt locuitorii acestei cetăți?*

Omul nostru răspunse cu aceeași întrebare:

– *Cum erau locuitorii cetății de unde vii?*

– *Erau buni, mărinimoși, primitivi, cinstiți. Aveam mulți prieteni acolo și cu greu i-am părăsit.*

– *Așa sunt și locuitorii acestei cetăți, răspunse bătrânul.*

Un neguțător care își aducea pe acolo cămilele la adăpat auzise aceste convorbiri și pe când cel de-al doilea tânăr se îndepărta, se întoarse spre bătrân și îi zise cu reproș:

– *Cum poți să dai două răspunsuri cu totul diferite la una și aceeași întrebare pe care ți-o adresează două persoane?*

– *Fiule, fiecare poartă lumea sa în propria-i inima. Acela care nu a găsit nimic bun în trecut nu va găsi nici aici nimic bun. Dimpotrivă, acela care a avut și în alt oraș prieteni va găsi și aici tovarăși credincioși și de încredere. Pentru că, vezi tu, oamenii nu sunt altceva decât ceea ce știm noi să găsim în ei.”*

Reflecții: Ce emoții v-a trezit metafora propusă? După părerea dvs, care sunt cele mai importante aspecte pentru a avea relații eficiente cu cei din jur?

2. Prezentarea temei pentru acasă. Tehnica „Săptămâna pozitivității”

La ședința precedentă ca temă pentru acasă, partenerii conjugalii au fost rugați să înregistreze timp de o săptămână într-o agendă toate momentele pozitive din cuplu pe care le-au experiențiat pe parcursul zilei.

Reflecții: Cum v-ați simțit pe parcursul săptămânii? A fost dificil să înregistrați momentele pozitive? Ce emoții v-au trezit cantitatea și calitatea acestora? Ați putea să influențați numărul și calitatea momentelor pozitive, cum?

3. Tehnica „Trei răspunsuri pozitive” (V. Satir)

Scop: formarea partenerilor în perceperea și înțelegerea atentă, exactă a informațiilor transmise unul altuia.

Descriere: Partenerii stau unul față de celălalt. Fiecare dintre parteneri își asumă, la rândul său, rolul de vorbitor și de ascultător. Partenerul care vorbește face o declarație pe care o consideră adevărată. Partenerul care ascultă își exprimă reacția la afirmația partenerului cu expresia: „Vrei să spui că...?” și, cu ajutorul întrebărilor de clarificare, arată cum a înțeles conținutul afirmației menționate. Scopul ascultătorului este să obțină un răspuns pozitiv de trei ori, care să demonstreze că a înțeles corect sensul afirmației vorbitorului. Dacă partenerul care interoghează interpretează greșit fraza rostită, atunci partenerul care vorbește îi

explică celui care interoghează semnificația exactă și specifică a anumitor cuvinte (polisemia cuvintelor). De exemplu: spunând „Mă simt singur...” sau „Nu ai încredere în mine...”, ascultător „Vrei să spui că...?”

Comentarii: Executarea repetată a acestei tehnici duce la o creștere a înțelegerii reciproce într-un cuplu; îmbunătățirea comunicării între parteneri, creșterea încrederii și a simpatiei reciproce.

Reflecții: Care este importanța comunicării în relațiile de cuplu? Care sunt principalele reguli? V-a fost dificil să realizați această sarcină?

Resurse: -

4. Bloc informativ. Comunicarea în cuplu

Descriere: Se inițiază o discuție despre importanța comunicării eficiente în cuplu și se prezintă caracteristicile comunicării în cuplurile fericite și cuplurile nefericite, cu exemplificări de rigoare.

Reflecții: Cât de nou și util a fost materialul propus? Ați dori să discutăm despre vreun aspect mai detaliat? Ați avut careva neînțelegeri referitor de materialul prezentat?

Resurse: -

5. Tehnica „Cuvintele magice”

Scop: dezvoltarea abilităților de comunicare, încurajarea comunicării prietenoase și deschise cu partenerul.

Descriere: Fiecare participant primește sarcina în 1 minut să-și amintească și să scrie cât mai multe cuvinte și expresii magice pe care le folosește în comunicarea cu partenerul.

Reflecții: De ce este important să utilizăm cuvinte magice? Cum considerați, vă ajută aceste cuvinte magice să relaționați cu partenerul? Cât de des utilizați cuvinte magice?

Resurse: foi, pixuri.

6. Temă pentru acasă. Tehnica „Schimburile pozitive” după Jacobson, Margolin, 1979

Scop: încurajarea comunicării pozitive și respectarea diferențelor dintre parteneri, schimbarea climatului psihologic din cuplu de la ostilitate la cooperare, iar așteptările pesimiste la cele optimiste.

Descriere: Moderatorul îi cere fiecărui partener să scrie o listă cu trei activități pe care celălalt trebuie să le realizeze. Aceste activități ar trebui să fie formulate în termeni pozitivi. În caz de necesitate, moderatorul îi ajută pe parteneri să-și concretizeze dorințele și așteptările în termeni mai operaționali și să conștientizeze dorințele celuilalt. Moderatorul sugerează înregistrarea momentelor plăcute: dacă un partener a făcut ceva plăcut pentru celălalt își pune „+”, dacă vede că celălalt a făcut ceva plăcut, pune „+” partenerului.

Resurse: -

7. Tehnica „Noi vrem să spunem”

Scop: dezvoltarea coeziunii diadice prin comunicare, reflecția rezultatelor activității.

Descriere: Participanților li se propune să-și spună impresiile de la activitățile de astăzi ale ședinței lucrurile care i-au mirat, i-au inspirat sau motivat. Discursul fiecărei perechi trebuie să înceapă cu „noi considerăm...” sau „noi vrem să spunem...”

Resurse: -

8. Reflecții finale, răspunsuri la întrebări și ritualul de adio

Rezultate și discuții

Pentru a aprecia eficiența programului de intervenție psihologică pentru armonizarea relațiilor de cuplu, au fost readministrate instrumentele de măsură, fiind comparate și analizate diferențele dintre rezultatele obținute în etapa de testare și retestare a participanților la ședințele programului propus.

Prezentăm în continuare schimbările ce au survenit în rezultatele subiecților după readministrarea *Testului iluziilor pozitive privind relația conjugală*.

Observăm din datele prezentate în figura 2 că majoritatea participanților au înregistrat schimbări la nivelul iluziilor pozitive după participarea la experimentul formativ spre deosebire de etapa pre-intervenție, în care toți subiecții manifestau deziluzii. Totodată, rezultatele din figura 2 indică prevalența nivelului moderat de iluzii, ceea ce înseamnă că cuplurile și-au păstrat un echilibru dintre percepția biasată și percepția acurată a relației actuale.

În Figura 3 prezentăm ilustrarea grafică a rezultatelor la etapa test-retest obținute de către partenerii conjugați în funcție de gen.

Fig. 2. Analiza comparativă a nivelului de iluzii pozitive în grupul de intervenție, la etapa de testare și retestare.

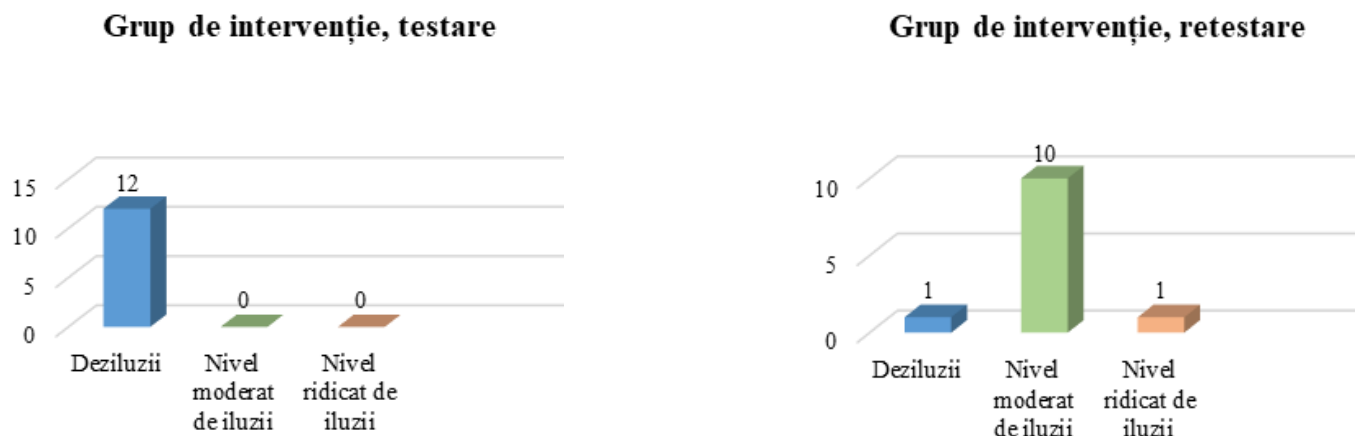
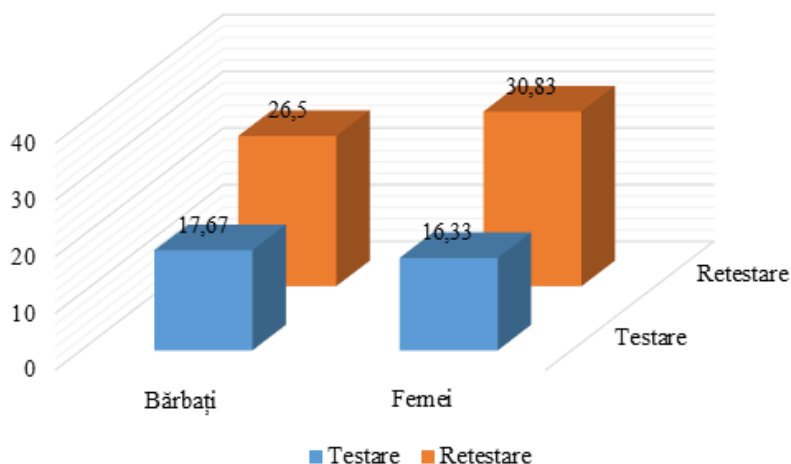

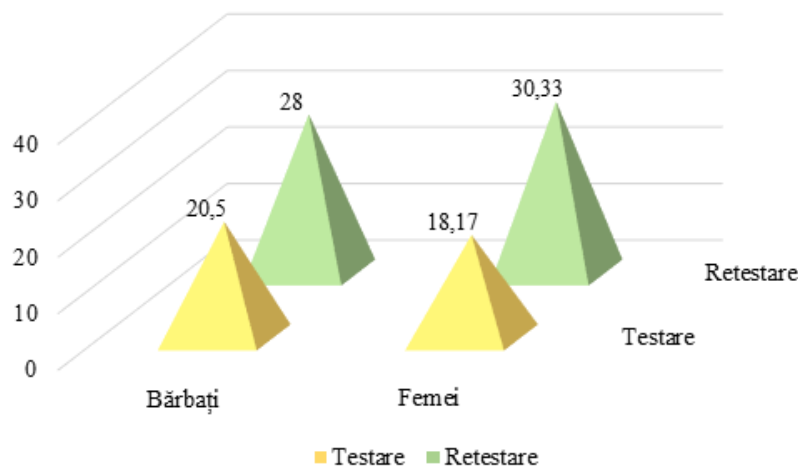
Fig. 3. Valorile medii privind nivelul de iluzii pozitive în funcție de gen (testare și retestare).

Examinarea valorilor medii obținute în etapa de testare și retestare de către subiecții din experimentul formativ la Testul iluziilor pozitive a scos în evidență diferențe semnificative survenite în rezultatele ce reflectă manifestarea iluziilor pozitive. Datele prezentate ne permit să afirmăm că la partenerii conjugali, care au urmat ședințele programului de intervenție, a crescut nivelul iluziilor pozitive, iar compararea rezultatelor ne permite să constatăm din punct de vedere statistic diferențe semnificative înainte și după intervenția psihologică atât la bărbați ((test $m=17,67$; retest $m=26,50$; $t=-3,792$; $p=,013$), cât și la femeii (test $m=16,33$; retest $m=30,83$; $t=-4,636$; $p=,006$). Analizând datele obținute în funcție de gen, putem observa valori mai înalte la femeii în manifestarea iluziilor pozitive după participarea în cadrul programului comparativ cu bărbații. Acest lucru poate fi explicat prin implicarea mai activă și persistența motivațională mai ridicată la femeii în comparație cu nivelul ridicat de reticență a bărbaților și credibilitatea redusă cu privire la intervenția psihologică.

Continuăm prin a expune rezultatele obținute în urma readministrării *Testului satisfacției conjugale* la subiecții participanți la ședințele programului de intervenție psihologică pentru armonizarea relațiilor de cuplu.

Prezentarea grafică (Fig. 4) a datelor înregistrate de către partenerii de cuplu indică deosebiri între rezultatele medii în ceea ce privește satisfacția conjugală, în etapa de testare și retestare. Compararea rezultatelor pre și post-intervenție ne permite să constatăm următoarele diferențe semnificative a valorilor medii, confirmate statistic prin testul t-Student, la bărbați (test $m=20,50$; retest $m=28,00$; $t=-4,248$; $p=0,008$) și la femeii (test $m=18,17$; retest $m=30,33$; $t=-6,636$; $p=0,001$). Astfel, după intervenția psihologică, partenerii conjugali apreciază calitatea relației actuale ca fiind mai înaltă comparativ cu perioada dinaintea participării în experimentul formativ, crescând starea de fericire a celor doi resimțită în cuplu.

Fig. 4. Valorile medii privind satisfacția conjugală în funcție de gen (testare și retestare).

Un alt aspect important al demersului formativ care a stat la baza elaborării programului de intervenție l-a constituit pozitivarea percepțiilor partenerilor conjugalii, iar pentru a determina schimbările produse în percepția acestora, a fost readministrată *Metoda de diagnosticare a relațiilor interpersonale* (testul Leary). Ținem să menționăm că acest instrument de măsură conține 8 scale: *autoritar, egoist, agresiv, suspicios, subordonat, dependent, prietenos, altruist*.

În continuare prezentăm rezultatele obținute în etapa de testare și retestare a participanților în ceea ce privește percepția de sine. În tabelul de mai jos sunt prezentate doar scalele la care s-au înregistrat diferențe semnificative din punct de vedere statistic.

Tabelul 1. Semnificația diferenței dintre medii privind percepția de sine (conform scalelor testului Leary), etapa test-retest în funcție de gen.

Scalele testului Leary	Test	Retest	t-Student	Pragul de semnificație
Bărbați				
Egoist	8,33	4,83	t= 8,174	p= 0,000
Agresiv	7,50	4,83	t= 4,000	p= 0,010
Prietenos	7,00	10,00	t= -6,708	p= 0,001
Altruist	6,17	9,17	t= -3,873	p= 0,012
Femei				
Egoist	6,67	3,33	t= 6,742	p= 0,001
Agresiv	7,17	4,67	t= 11,180	p= 0,000
Suspicios	8,00	4,50	t= 6,220	p= 0,002
Prietenos	7,67	8,83	t= -3,796	p= 0,013
Altruist	5,67	8,67	t= -5,809	p= 0,002

Observăm din datele prezentate în tabelul 1, că atât la bărbați, cât și la femeii percepția de sine s-a modificat în sens pozitiv. Astfel, se atestă valori mai scăzute la scalele *egoist* și *agresiv* în comparație cu etapa inițială de evaluare. În același context, s-au înregistrat valori mai ridicate la scalele *prietenos* și *altruist*. Analiza rezultatelor ne indică doar o singură diferență gender la scala *suspicios*, femeile obținând valori mai scăzute în etapa de retestare, iar bărbații înregistrând diferențe nesemnificative statistic la această scală.

În Tabelul 2 prezentăm comparativ rezultatele obținute în etapa de testare și retestare de către participanți privind percepția partenerului conjugal.

Tabelul 2. Semnificația diferenței dintre medii privind percepția partenerului conjugal (conform scalelor testului Leary), etapa test-retest în funcție de gen.

Scalele testului Leary	Test	Retest	t-Student	Pragul de semnificație
Bărbați				
Egoist	9,17	5,83	t= 10,000	p= 0,000
Agresiv	8,50	4,00	t= 10,510	p= 0,000
Suspicios	8,83	5,83	t= 4,392	p= 0,007
Prietenos	5,33	9,00	t= -5,500	p= 0,003
Altruist	5,67	8,83	t= -5,270	p= 0,003
Femei				
Egoist	10,33	6,33	t= 6,928	p= 0,001
Agresiv	9,50	5,67	t= 9,550	p= 0,000
Suspicios	9,00	4,83	t= 5,926	p= 0,002
Prietenos	5,17	8,83	t= -17,393	p= 0,000
Altruist	5,00	8,33	t= -15,811	p= 0,000

Potrivit datelor prezentate în tabelul de mai sus, identificăm diferențe semnificative la bărbați și femei în ceea ce privește percepția partenerului conjugal pentru următoarele scale: *egoist*, *agresiv*, *suspicios*, *prietenos* și *altruist*. Schimbările produse se reflectă în două direcții opuse: la scalele *egoist*, *agresiv* și *suspicios* se atestă valori mai mici în etapa de retest față de testarea inițială, iar la scalele *prietenos* și *altruist* se înregistrează rezultate mai pozitive după intervenția psihologică.

Reieșind din faptul că rezultatele obținute la scalele *autoritar*, *subordonat* și *dependent* în ceea ce privește percepția de sine și percepția partenerului conjugal, nu au fost incluse în tabelele 1 și 2, menționăm lipsa diferențelor semnificative în etapa test-retest la aceste scale atât la femei, cât și la bărbați.

Concluzii

Elaborarea și implementarea programului de intervenție psihologică pentru armonizarea relațiilor de cuplu a vizat necesitatea acordării asistenței psihologice cuplurilor care se află în impas, iar schimbările pozitive înregistrate în cadrul experimentului formativ demonstrează veridicitatea obiectivelor înaintate și a eficienței programului propus.

În rezultatul realizării intervenției psihologice, participanții au înregistrat niveluri mai ridicate de satisfacție conjugală și niveluri moderate de iluzii pozitive, moderația în acest sens fiind un efect dezirabil referindu-se la optimismul iluzoriu cu privire la evoluția relației conjugale, care crește încrederea partenerilor în dezvoltarea armonioasă a cuplului și poate determina o implicare considerabilă a acestora în asigurarea succesului conjugal.

Programul de intervenție psihologică a produs efecte pozitive și în autopercepțiile și percepțiile partenerului conjugal. Prin urmare, atât bărbații, cât și femeile după ședințele desfășurate se percep ca fiind mai puțin egoiști și agresivi, dar în același timp mai prietenoși și altruști. La femei spre deosebire de bărbați se înregistrează și o diminuare a nivelului de suspiciune. Aceeași tendință de schimbare se observă și în percepția partenerului conjugal. Aceste similități înregistrate conturează importanța anumitor trăsături pozitive și impactul unor trăsături negative în relațiile de cuplu. Pe de altă parte, explicația poate surveni și din specificul interacțiunilor conjugale, care sunt bidirecționale, iar schimbările se produc la nivel individual și diadic.

În contextul rezultatelor obținute în urma implementării programului de intervenție psihologică pentru armonizarea relațiilor de cuplu, menționăm că pozitivarea percepțiilor partenerilor conjugali și a relației

contribuie la dezvoltarea interacțiunilor pozitive, crescând nivelul de cooperare și flexibilitatea în cuplu, dar în același timp permițând dezvoltarea armonioasă a personalității fiecărui partener prin valorificarea acestuia.

Referințe:

1. FURLER, K., GOMEZ, V., GROB, A. Personality perceptions and relationship satisfaction in couple. In: *Journal of Research in Personality*, 2014, vol. 50, pp. 33-41. ISSN 0092-6566.
2. *Situația demografică. Biroul Național de Statistică a Republicii Moldova*. <https://statistica.gov.md/> (accesat la 14.02.2023).
3. SWAMI, V., STIEGER, S., HAUBNER, T. et al. Evaluating the physical attractiveness of oneself and one's romantic partner individual and relationship correlates of the love-is-blind bias. In: *Journal of Individual Differences*, 2009, vol. 30(1), pp. 35–43. ISSN 2151-2299.
4. YELA, C., SANGRADOR, J. Perception of physical attractiveness throughout loving relationships. In: *Current Research in Social Psychology*, 2001, vol. 6(5), pp. 1-17. ISSN 1088-7423.

Date despre autori:

Cristina DOLINSCHI, doctorandă, asistent universitar la Departamentul Psihologie, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: crisdolinsk@mail.ru

ORCID: 0000-0003-0038-1416

Carolina PLATON, doctor habilitat, profesor universitar, Departamentul Psihologie, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova

E-mail: carolina.celenti@gmail.com

ORCID: 0009-0006-0952-3109

Prezentat la 15.03.2023